

HADELAND OG RINGERIKE AVFALLSSELSKAP AS

ÅRSBERETNING OG ÅRSREGNSKAP 2017

HADELAND OG RINGERIKE AVFALLSSELSKAP AS

ÅRSBERETNING FOR 2017

1 Virksomheten

Hadeland og Ringerike Avfallsselskap AS omfatter morselskapet og ett heleid datterselskap. Datterselskapet HRA Transport AS ble etablert i oktober 2017 som en konsekvens av at selskapet som hadde anbudet for innsamlingen gikk konkurs.

Hadeland og Ringerike Avfallsselskap AS har som hovedoppgave å gjennomføre og drifte et renovasjonssystem som oppfyller alle krav til innsamling og behandling av husholdningsavfall i kommunene Gran, Hole, Jevnaker, Lunner og Ringerike. omfatter drift av Trollmyra Avfallsanlegg på Bergermoen i Jevnaker kommune, samt seks gjenvinningsstasjoner i eierkommunene. Disse ligger i Mohagen (Gran), Svingerud (Hole), Trollmyra (Jevnaker), Roa (Lunner), Sokna og Nes i Ådal (Ringerike). I tillegg har selskapet mottak av næringsavfall og farlig avfall. Fra 2014 produserer selskapet drivstoff i form av biogass (biometan) fra matavfall.

Datterselskapet HRA Transport AS har som hovedoppgave å hente avfallet hos alle abonnentene i kommunene Jevnaker, Lunner, Gran, Ringerike og Hole.

Selskapet har også ansvar for innsamling, behandling og etterbruk av kloakkslam fra kommunene Gran, Hole, Jevnaker og Lunner.

Oppgavene skal utføres i henhold til sentrale lover og bestemmelser samt gitte tillatelser fra Fylkesmannen og lokale forskrifter. Morselskapet har hovedkontor på Bergermoen i Jevnaker kommune.

2 Generelt.

Etter styrets oppfatning gir det fremlagte årsregnskapet med resultatregnskap og balanse med tilhørende noter, en fyllestgjørende informasjon om driften i 2017 og om status ved årsskiftet. Det er grunnlag for fortsatt drift, og årsregnskapet for 2017 er satt opp etter denne forutsetning. Det er heller ikke etter regnskapsårets utgang, inntrådt forhold som etter styrets syn har betydning ved bedømmelsen av regnskapet. HRA defineres som et middels stort foretak. Det er krav om at selvkostberegninger brukes ved fastsettelse av renovasjonsgebyret. Vi har derfor lagt "Retningslinjer for beregning av selvkost for kommunale betalingstjenester (H-3/14)" til grunn for årets årsoppgjør. Dette gir et noe annet resultat enn ved bruk av norsk standard regnskap. Dette fremkommer i notene til regnskapet.

3 Økonomi

Resultatregnskap

Morselskapet hadde en nedgang i omsetningen fra 118,4 mill. kroner i 2016 til 118,0 mill. kroner i 2017. Årsresultatet før skatt ble på 4,6 mill. kroner, etter skatt ble ordinært resultat 3,5 mill. kroner. Årets overskudd tilføres annen egenkapital.

HRA Transport AS hadde en omsetning på 7,1 mill. kroner i 2017. Årsresultatet før og etter skatt ble tilnærmet null. Samlet for konsernet ble driftsinntektene for 2017 på kr. 118,0 mill. kroner. Resultat før skatt ble 4,6 mill. kroner.

Kontantstrømoppstilling

Morselskapet sin likviditetsendring fra operasjonell virksomhet var på 23,5 mill. kroner, og netto endring i kontanter var 4,6 mill. kroner. For konsernet var likviditetsendringen fra operasjonell virksomhet på 21,0 mill. kroner, og netto endring i kontanter var 5,6 mill. kroner.

Det ble i 2017 foretatt vesentlige investeringer i transportmidler i HRA Transport AS.

Likviditet

Morselskapet sin kortsiktige gjeld var 21,8 mill. kroner pr. 31.12.2017. Dette utgjør 28,7 % av samlet gjeld, mot 28,9 % pr. 31.12.2016. Kortsiktig gjeld har økt med 6,3 %, mens sum gjeld har økt med 7,2 %.

Likviditetsbeholdningen var 34,4 mill kroner pr. 31.12.2017, som tilsvarer 28,4 % av totalkapital.

Konsernets kortsiktige gjeld var 18,6 mill. kroner pr. 31.12.2017. Dette utgjør 21,8 % av samlet gjeld. Likviditetsbeholdningen var 35,4 mill. kroner pr. 31.12.2017, som tilsvarer 27,2 % av totalkapital.

Soliditet

Morselskapet sin totalkapital var ved utgangen av året 121,2 mill. kroner sammenlignet med 112,6 mill. kroner i 2016. Egenkapitalen utgjør 37,2 % av totalkapitalen mot 37,0 % for 2016.

Konsernet sin totalkapital var ved utgangen av året 130,5 mill. kroner. Egenkapitalen utgjør 34,6 % av totalkapitalen.

Finansiell risiko

Renterisiko

Morselskapet og konsernet er eksponert for risiko knyttet til endringer i rentenivå. Morselskapet har en langsiktig gjeld til kredittinstitusjon på 42,7 mill. kroner. Ca. 30 % av gjelden er bundet til fastrente med fem års løpetid.

Konsernet har en langsiktig gjeld til kredittinstitusjoner på 55,2 mill. kroner. Ca. 24 % av lånet er bundet til fastrente med fem års løpetid.

Kreditrisiko

Morselskapet og konsernet har store løpende kundefordringer, men basert på erfaring gjennom flere år ansees ikke fordringene å utgjøre noen stor risiko.

Likviditetsrisiko

Morselskapets og konsernets likvide midler er plassert i bank med flytende rente. Innskudd pr. 31.12.2017 var 34,4 mill. kroner for morselskapet og 35,4 millioner for konsernet. Bankinnskudd varierer i takt med tidspunktene for fakturering.

Markedsrisiko

Virksomheten knyttet til monopoldelen – husholdningsavfallet - er stabilt. Det samme er innhenting av avfall i datterselskapet HRA Transport AS.

4 Miljørapportering

4.1 Arbeidsmiljø

Fravær med egenmelding er fortsatt lavt, og vi håper vi kan fortsette denne trenden. Egenmeldinger utgjør 1,5 dager pr. person. Dette inkluderer ikke egenmelding ved syke barn. Samlet fravær pga. syke barn utgjør 33 dager. Fravær med sykmelding er på 8,83 %. Vi kan ikke se at det er noen spesielle sammenhenger mellom fravær og jobbsituasjon.

Bedriften har eget arbeidsmiljøutvalg, og har to verneombud for henholdsvis kontor og driftsmiljø.

Bedriften har en stabil bemanning, og det er styrets oppfatning at arbeidsmiljøet er godt.

I samarbeid med Stamina Helse settes det årlig opp en virksomhetsplan for helse, miljø og sikkerhet. I 2017 har vi gjennomført:

- Helseundersøkelse av alle ansatte.
- Sørges for nødvendige vaksinasjoner.

Likestilling

HRA har åtte kvinner blant tjueseks ansatte (31 %).

Styret består av to kvinner og fire menn (33 %), 40% kvinneandel blant aksjonærvalgte styremedlemmer.

Diskriminering

Selskapet arbeider for å fremme diskrimineringslovens formål innenfor vår virksomhet. Aktivitetene omfatter blant annet rekruttering, lønns- og arbeidsvilkår, forfremmelse, utviklingsmuligheter og tiltak for å unngå trakassering.

4.2 Det er registrert 115 avvik i ISO-systemet 2017

2 avvik er åpne. Avvik ligger i ISO-databasen med forklaringer og tiltak.

4.3 Miljøaspekt er produkter/tjenester som kan påvirke det ytre miljø.

Vi har registrert 14 miljøaspekt med beskrivelse av miljøpåvirkning, status og betydning. Dette er utslipp til grunn og utslipp av drivhusgasser og lukt som bedriften følger spesielt opp i henhold til utslippstillatelser. Dette ligger lagret i ISO-databasen.

4.4 Skader og ulykker

Det er i 2017 registrert 11 nesten uhell. Det er gjort tiltak og avvikene er lukket.

4.5 Råvarebruk og energi

Gass fra nedlagt deponi er energikilde til oppvarming av biogassprosessen og bygningsmasse. Gassuttaket fra deponiet er dalende. I 2017 er det satt ned 7 stk. nye gassbrønner. Dette har gjort at mengden gass tilgjengelig er økt slik at vi ved temperaturer ned til -5 °C har nok energi til oppvarming av råtneprosessen og bygningsvarme. Miljø og energimessig et viktig tiltak. Som reserveoppvarming brukes olje. Prosjekt for innføring av flisfyring er satt i gang.

4.6 Utslipp av drivhusgasser

Metan fra nedlagt deponi som lekker ut mellom gassbrønnene på deponiet inneholder ca. 48 % metan (CH₄), ca. 50 % karbondioksid (CO₂), små mengder nitrogen og sporstoffer.

Mengde som lekker ut er usikker og vanskelig å måle, men vi registrerer årlig lekkasjeområder og utfører tiltak.

Biogass som prosesseres hos HRA, inneholder ca. 68 % metan og ca. 32 % karbondioksid. Ved ordinær drift er det bare utlekket metan fra deponiet som bidrar til drivhuseffekt. Karbondioksid som slippes ut fra deponiet og biogassanlegget er i naturlig kretsløp. Metan fra utråtningsstankene blir oppgradert til drivstoff for kjøretøyer. Avgassene fra forbrenningen er klimanøytrale og bidrar ikke til drivhuseffekten.

Gass fra brønner i deponiet og biogassanlegget i 2017:

Anlegg	Mengde biogass pr år i Nm ³	Metan i Nm ³	
		til varme	til drivstoff
Deponibrønner	687913	414000	
Biogassanlegg	2068300		994996

4.7 Utslipp av luktenheter

Omfattende luktundersøkelse foretatt i 2016 viser en total reduksjon i luktutslipp fra Trollmyra siden målingene fra 2010. Det er likevel så stor påvirkning at omgivelsene er påvirket over utslippsgrensen satt i HRA's konsesjon. Lagertank for flytende gjødsel og omlasting restavfall er utpekt som hovedkilder. Tildekking av gjødseltank vil bli gjennomført i mars 2018. Planlegging av tiltak mot lukt fra omlastingen av restavfall er under planlegging. Det er planlagt en egen hall for formålet. Ny omfattende luktundersøkelse vil bli gjennomført når tiltaket er gjennomført.

Lukt fra biogassanlegget kan forekomme ved større driftsforstyrrelser.

Ved vanlig drift vil all ventilasjonsluft fra biogassanlegget renses gjennom biofiltre, og ikke spre lukt til naboområdene i vesentlig grad.

Kompostering av hageavfall og lagring av hogget trevirke vil også kunne skape lukt, men denne lukta vil av de fleste ikke bli karakterisert som sjenerende.

Vi arbeider videre med å redusere luktplager, og vi har etablert et system for innrapportering av luktplager. Alle kan via vår hjemmeside melde inn eventuelle luktplager.

4.8 Støy og støv

Det er ikke registrert noen støy eller støvplager fra anlegget.

4.9 Utslipp til vann

Vårt deponi ligger i en dødisgrop på en morenerygg og har dermed ikke rennende overflatevann inn eller ut av området. Alt vann som renner gjennom gammel fylling uten bunntetting, går ned i grunnvannet. Vi har flere prøvebrønner hvor det tas prøver to ganger pr. år. Brønner nærmest deponiet viser som ventet noe forurensning.

Uttak av prøver nedstrøms deponiet tas i dag ved grunnvannets utløp i Randselva og viser kun små spor av forurensning som ligger klart innenfor de normer som gjelder.

Aktiviteten i deponiet er nedadgående. Dette medfører at også forurensning til atmosfære og grunnvann er avtagende.

Fra og med 1998 er alt avfall deponert på bunntettet område med oppsamling og rensing av sigevann.

Sigevann blir kontrollert med hensyn på mengder og kjemisk innhold av forurensning. Rapport vedrørende grunnvann og rensing av sigevann sendes Fylkesmannen årlig.

- 4.10 Farlig avfall/generell avfall fra egen bedrift
Egen bedrift har ingen produksjon som genererer farlig avfall. Annet avfall som oppstår blir sortert.
- 4.11 Transport og utslipp
Transport er en viktig og nødvendig del av avfallshåndteringen, og dette gir vanligvis utslipp av skadelige gasser som CO₂ og NO_x. Renovasjonsbilene som benyttes til innhenting av husholdningsavfallet går på klimanøytral biogass som er produsert av HRA og bidrar ikke til drivhuseffekten. Nye maskiner bestilles med siste motorteknologi. Elektrisk drift vil også bli vurdert ved nye kjøp.
- 4.12 Miljøstyring
Strategi og mål er beskrevet i selskapets strategiplan for 2016 - 2021. Informasjon, rutiner og prosedyrer er beskrevet i selskapets kvalitet og miljøsystem. Det er etablert et web-basert ISO-system, basert på NS-ISO 9001 og NS-ISO 14001. Kiwa Teknologisk Institutt hadde oppfølgingsrevisjon av ISO-systemet i januar 2017.
- 4.13 Forebyggende tiltak, beredskap og varsling
ISO-systemet inneholder oversikt over miljøaspekter med tiltak og utbedringer. Beredskapsplan ligger også i ISO-systemet med varslingsrutiner og dokumentasjon på gjennomført opplæring/øvelser.
- 4.14 Sikring av etterdrift av deponi
”Stiftelsen etterbruksfond for Trollmyra deponi” ble stiftet 24. januar 2008. Stiftelsen har som formål å sikre etterdrift, samt bidra til ekstraordinær drift av Trollmyra deponi. Stiftelsen ble tilført kr 1.134.052,- i 2017.
- 4.15 Stikkprøver
Alle lass med restavfall til deponi blir kontrollert.

5 Utsiktene for 2018

HRA har som hovedoppgave å oppfylle sentrale krav til avfallshåndtering, samtidig som selskapet skal drive forretningsmessig forsvarlig innenfor den konkurranseutsatte delen av vår virksomhet.

Resultatregnskapet for 2017 gir et overskudd og budsjettet for 2018 er vedtatt med underskudd. HRAs renovasjonsgebyrer ble holdt uendret fra 2017 til 2018 og ligger fortsatt tilnærmet likt med sammenlignbare regioner.

Gjeldende avtaler for avsetning av restavfall og trevirke har medført langt hyppigere utkjøringer som igjen har bidratt til å holde lagrene ved Trollmyra nede. HRA vil fortsatt fokusere på stabile og gode logistikk-løsninger som over tid også vil resultere i reduserte luktslipp fra anlegget.

HRA har startet en satsing på kommunikasjon og forbedrede digitale prosesser. I april 2018 tiltrer vår nye kommunikasjonssjef som vil bidra til å styrke kommunikasjonen ut mot våre kunder. Videre skal HRA lansere en ny app, ny hjemmeside og delta aktivt i sosiale medier. Web-tilbudet vil være svært brukervennlig og gir abonnentene full oversikt over sitt kundeforhold til HRA og våre tjenestetilbud. Utover dette utvikler selskapet en web-basert rapporteringsløsning over avfallsmengder og generell drift. Rapporteringsløsningen vil gi god styringsinformasjon for å videreutvikle selskapets tjenestetilbud i tråd med overordnende mål, samt kundenes ønsker og behov.

HRA vil bygge et tidsriktig veisystem på Trollmyra som tilfredsstiller dagens HMS krav. Dette for å skille kunder til gjenvinningsstasjonen fra tyngre kjøretøyer og anleggsmaskiner. Prosjektet vil føre til at besøkende på Trollmyra vil oppleve et tryggere miljø for avfallshåndtering.

Videre ønsker HRA å være regionens miljømessige pådriver for å nå målet om at 65 % av alle avfallsfraksjoner skal materialgjenvinnes innen 2030. Et nytt tjenestetilbud som er planlagt iverksatt er å innføre en ny beholder hos våre kunder for håndtering av glass og metallemballasje i 2018-2019.

Jevnaker, 16. mars 2018

Ole Petter Løbben
Styreleder

Signe von Streng
Nestleder

Tore Solheim
Styremedlem

Inger Staxrud
Styremedlem

Bjørn Haugen Morstad
Styremedlem

Joar Aalmo
Styremedlem
Ansatt valgt

Kjell Olav Kolrud
Daglig leder

Resultat - mor/konsern

Hadeland og Ringerike Avfallsselskap AS

Morselskap			Konsern	
2017	2016	Note	2017	2016
Driftsinntekter				
116 467 877	117 958 896	2, 14	116 467 877	0
343 953	412 160		343 953	0
1 143 000	0	7	1 143 000	0
<u>117 954 830</u>	<u>118 371 056</u>		<u>117 954 830</u>	<u>0</u>
Driftskostnader				
65 793 448	66 502 253	3	58 713 906	0
17 322 404	17 296 019	5	20 734 969	0
10 198 929	12 829 800	7	11 106 387	0
18 730 539	18 972 979	5	21 427 301	0
<u>112 045 320</u>	<u>115 601 051</u>		<u>111 982 563</u>	<u>0</u>
<u>5 909 510</u>	<u>2 770 005</u>		<u>5 972 267</u>	<u>0</u>
Driftsresultat				
Finansinntekter og finanskostnader				
117 541	203 577		117 866	0
1 433 688	1 586 015	14	1 511 008	0
<u>-1 316 147</u>	<u>-1 382 438</u>		<u>-1 393 141</u>	<u>0</u>
<u>4 593 363</u>	<u>1 387 567</u>		<u>4 579 126</u>	<u>0</u>
Ordinært resultat før skattekostnad				
1 091 700	481 457	11	1 091 700	0
<u>3 501 663</u>	<u>906 110</u>		<u>3 487 426</u>	<u>0</u>
Ordinært resultat				
<u>3 501 663</u>	<u>906 110</u>		<u>3 487 426</u>	<u>0</u>
Årsoverskudd				
Overføringer				
3 501 663	906 110		0	0
<u>3 501 663</u>	<u>906 110</u>		<u>0</u>	<u>0</u>
Sum overføringer				

Balanse - mor/konsern
Hadeland og Ringerike Avfallsselskap AS

Morselskap			Konsern	
2017	2016	Note	2017	2016
Eiendeler				
Anleggsmidler				
830 362	928 277	11	830 362	0
<u>830 362</u>	<u>928 277</u>		<u>830 362</u>	<u>0</u>
Varige driftsmidler				
16 815 792	18 182 558	7, 8	16 815 792	0
49 687 000	48 426 000	7, 8	49 687 000	0
1 373 000	1 596 000	7, 8, 17	14 426 874	0
<u>67 875 792</u>	<u>68 204 558</u>		<u>80 929 666</u>	<u>0</u>
Finansielle anleggsmidler				
5 050 000	0	16	0	0
329 450	279 215	15	329 450	0
0	2 417 229	8, 14	0	0
<u>5 379 450</u>	<u>2 696 444</u>		<u>329 450</u>	<u>0</u>
<u>74 085 604</u>	<u>71 829 279</u>		<u>82 089 478</u>	<u>0</u>
Omløpsmidler				
Varer				
342 181	24 990	4	342 181	0
<u>342 181</u>	<u>24 990</u>		<u>342 181</u>	<u>0</u>
Fordringer				
8 531 328	7 276 283	8	8 531 328	0
3 825 486	3 588 408		4 086 731	0
<u>12 356 814</u>	<u>10 864 691</u>		<u>12 618 059</u>	<u>0</u>
Bankinnskudd, kontanter o.l				
34 411 637	29 849 533	12	35 428 570	0
<u>47 110 632</u>	<u>40 739 214</u>		<u>48 388 810</u>	<u>0</u>
<u>121 196 236</u>	<u>112 568 493</u>		<u>130 478 288</u>	<u>0</u>

Morselskap			Konsern	
2017	2016	Note	2017	2016
		Egenkapital og gjeld		
		Innskutt egenkapital		
3 862 000	3 862 000	Aksjekapital	9, 10	3 862 000
3 862 000	3 862 000	Sum innskutt egenkapital		3 862 000
		Opptjent egenkapital		
41 269 432	37 767 770	Annen egenkapital	9	41 255 196
41 269 432	37 767 770	Sum opptjent egenkapital		41 255 196
45 131 432	41 629 770	Sum egenkapital	9	45 117 196
		Gjeld		
		Avsetning for forpliktelser		
2 551 679	2 105 656	Pensjonsforpliktelser	15	2 551 679
375 000	375 000	Andre avsetninger for forpliktelser	6	375 000
2 926 679	2 480 656	Sum avsetning for forpliktelser		2 926 679
		Annen langsiktig gjeld		
42 740 384	47 932 692	Gjeld til kredittinstitusjoner	8	55 218 672
8 578 041	0	Øvrig langsiktig gjeld	14	8 578 041
51 318 425	47 932 692	Sum annen langsiktig gjeld		63 796 713
		Kortsiktig gjeld		
16 017 235	12 153 343	Leverandørgjeld		10 805 391
993 785	123 611	Betalbar skatt	11	993 785
1 101 028	1 095 954	Skyldig offentlige avgifter		2 420 236
3 707 651	7 152 467	Annen kortsiktig gjeld		4 418 289
21 819 700	20 525 375	Sum kortsiktig gjeld		18 637 701
76 064 804	70 938 723	Sum gjeld		85 361 093
121 196 236	112 568 493	Sum egenkapital og gjeld		130 478 288

Ole Petter Løbben
styreleder

Signe von Streng
nestleder

Tore Solheim
styremedlem

Bjørn Haugen Morstad
styremedlem

Joar Aalmo
styremedlem

Inger Staxrud
styremedlem

Kjell Olav Kolrud
daglig leder

www.hra.no

Note 1 Regnskapsprinsipper

Årsregnskapet er satt opp i samsvar med regnskapsloven og god regnskapsskikk.

Konsolidering og konsernregnskap

Konsernregnskapet viser virksomheten til morselskapet Hadeland og Ringerike Avfallsselskap AS og det heleide datterselskapet HRA Transport AS.

Det benyttes ensartede regnskapsprinsipper i konsernet. Ved konsolidering er morselskapets kostpris på aksjene i datterselskapene eliminert mot datterselskapenes identifiserbare eiendeler og gjeld på det tidspunkt aksjene ble anskaffet. Merverdier ut over hva som kan henføres til identifiserbare eiendeler og gjeld balanseføres som goodwill. Alle interne transaksjoner og mellomværende er eliminert.

Selvkostprinsippet

Etter Forurensningsloven § 34 og Avfallsforskriften § 9-10 plikter HRA, som interkommunalt aksjeselskap, å påse at renovasjonstjenester dekkes etter selvkostprinsippet for monopolvirksomheten. Ifølge Forurensningsforskriften § 11-1 må HRA forholde seg til forskriftens rammer for gebyrberegning. De regnskapsmessige konsekvenser etter selvkostprinsippet er innarbeidet i resultatregnskapet. Viser for øvrig til note 14.

Hovedregel for vurdering og klassifisering av eiendeler og gjeld

Eiendeler bestemt til varig eie eller bruk er klassifisert som anleggsmidler. Andre eiendeler er klassifisert som omløpsmidler. Fordringer som skal tilbakebetales innen et år er uansett klassifisert som omløpsmidler. Ved klassifisering av kortsiktig og langsiktig gjeld er likestilte kriterier lagt til grunn.

Anleggsmidler vurderes til anskaffelseskost, men nedskrives til virkelig verdi når verdifallet forventes ikke å være forbigående. Anleggsmidler med begrenset økonomisk levetid avskrives planmessig. Langsiktig gjeld balanseføres til nominelt mottatt beløp på etableringstidspunktet. Langsiktig gjeld oppskrives ikke til virkelig verdi som følge av renteendring.

Omløpsmidler vurderes til laveste av anskaffelseskost og virkelig verdi. Kortsiktig gjeld balanseføres til nominelt mottatt beløp på etableringstidspunktet. Kortsiktig gjeld oppskrives ikke til virkelig verdi som følge av renteendring.

Driftsinntekter

Salgsinntekter inntektsføres i takt med levering. Annen driftsinntekt omfatter leieinntekter.

Varige driftsmidler

Varige driftsmidler avskrives lineært over forventet økonomisk levetid.

Varer

Varer er oppført i balansen til anskaffelseskost.

Fordringer

Kundefordringer og andre fordringer er oppført i balansen til pålydende etter fradrag for avsetning til påregnelig tap.

Hadeland og Ringerike Avfallsselskap AS - mor/konsern

Noter til årsregnskap og konsern 2017

Enkelttransaksjoner

Hadeland og Ringerike Avfallsselskap AS har i 2017 stiftet et datterselskap som transporterer alt avfall. Kostprisen for selskapet er kr 5 050 000.

Miljøforpliktelser

Det er opprettet en egen stiftelse som har som formål å sikre etterdrift av Trollmyra deponi. Stiftelsen tilføres årlige midler gjennom innkreving av gebyr.

Leieavtaler

Driftsmidler som leies på betingelser som i det vesentlige overfører de økonomiske rettigheter og forpliktelser til selskapet (finansiell leasing), aktiveres under driftsløsøre, inventar o.a. utstyr og medtas som forpliktelse under rentebærende langsiktig gjeld til nåverdi av minimumsleien. Driftsmidlene avskrives i henhold til plan og forpliktelsen reduseres med betalt leie etter fradrag for beregnet rentekostnad.

Skatter

Skattekostnaden i resultatregnskapet omfatter periodens betalbare skatt som blir utlignet og forfaller til betaling i neste regnskapsår i tillegg til endring i utsatt skatt. Utsatt skatt er beregnet etter gjeldende skattesats ved utgangen av regnskapsåret. Beregningen er foretatt på grunnlag av skattereduserende og skatteøkende midlertidige forskjeller som eksisterer mellom regnskapsmessige og skattemessige verdier. Selskapets virksomhet knyttet til innsamling, deponering og energigjenvinning av husholdningsavfall defineres som monopolvirksomhet og er unntatt fra beskatning. Selskapet forventer positiv fremtidig inntjening på næringsdelen og forventer at det vil dekke balanseført utsatt skattefordel.

Pensjoner

Selskapets pensjonsansvar i forhold til den ordinære tjenstepensjonsordningen er dekket gjennom Kommunal Pensjonskasse (KLP). Selskapets ansatte gis rett til definerte fremtidige pensjonsytelser. Pensjonsytelsene er i hovedsak avhengig av antall opptjeningsår og lønnsnivå ved oppnådd pensjonsalder.

I tillegg til den ordinære tjenstepensjonsordningen kommer ytelser i form av avtalefestet pensjon (AFP) til aldersgruppen fra 62 til 64 år. AFP behandles som en ytelsesbasert pensjonsordning og er dekket gjennom Kommunal Pensjonskasse (KLP). Selskapets ansatte gis rett til definerte fremtidige pensjonsytelser. Pensjonsytelsene er i hovedsak avhengig av antall opptjeningsår og lønnsnivå ved oppnådd pensjonsalder. Se note 15.

Noter til årsregnskap og konsern 2017

Note 2 Salgsinntekter

Selskapets salgsinntekter er i sin helhet knyttet til kjerneområdet innsamling, sortering, lagring, bearbeiding og videresalg av avfall. Salgsinntektene kommer hovedsakelig fra kommunene Gran, Jevnaker, Ringerike, Hole og Lunner.

Mor		Konsern		
2017	2016	Salgsinntekter fordeler seg slik:	2017	2016
10 094 095	9 888 223	Næringsavfall	10 094 095	0
0	0	Deponiavgift stat, næringsavfall	0	0
78 320 100	72 288 597	Husholdningsavfall	78 320 100	0
-10 934 876	2 489 347	Inntektsregulering Selvkost	-10 934 876	0
5 917 998	4 566 231	Gjenvinningsstasjoner	5 917 998	0
0	0	Deponiavgift stat, gjenvinningsstasjoner	0	0
16 917 619	13 674 299	Salg fraksjoner	16 917 619	0
5 117 228	4 867 558	Matavfall	5 117 228	0
8 596 940	8 073 384	Slam	8 596 940	0
2 438 774	2 111 257	Øvrige salgsinntekter	2 438 774	0
116 467 877	117 958 896	Sum salgsinntekter	116 467 877	0

Note 3 Sammenslåtte poster

Mor		Konsern		
2017	2016	Varekostnad fordeler seg slik:	2017	2016
3 126 826	7 465 473	Drift av deponi og energigjenvinning	3 126 826	0
11 508 985	10 998 740	Drift av gjenvinningsstasjon	11 508 985	0
38 751 496	35 861 273	Renovasjon	31 671 954	0
10 894 167	10 583 582	Restavfall til energigjenvinning	10 894 167	0
1 511 974	1 593 185	Drift av biogassanlegg	1 511 974	0
65 793 448	66 502 252	Sum varekostnad	58 713 906	0

Note 4 Varer

Mor		Konsern		
2017	2016	Posten varer i balansen består av:	2017	2016
342 181	24 990	Innkjøpte ferdigvarer	342 181	0

Hadeland og Ringerike Avfallsselskap AS - mor/konsern

Note 5 **Ansatte, godtgjørelser, lån til ansatte m.v.**

Mor		Lønnskostnader består av følgende poster:	Konsern	
2017	2016		2017	2016
12 853 899	12 879 032	Lønninger	15 789 428	0
2 050 190	2 049 340	Folketrygdavgift	2 469 054	0
1 878 331	1 908 176	Pensjonskostnader	1 913 470	0
539 984	459 471	Andre ytelser	563 017	0
17 322 404	17 296 019	Sum lønnskostnader	20 734 969	0
26	22	Gjennomsnittlig antall årsverk	51	-

Ytelser til ledende personer	Daglig leder	Styret
Lønn	977 921	0
Annen godtgjørelse	140 586	294 333

Det foreligger ikke avtaler om godtgjørelser utover ordinær lønn til ledende personer.

OTP

Selskapet er pliktig til å ha tjenstepensjonsordning etter lov om obligatorisk tjenstepensjon. Selskapets pensjonsordninger tilfredsstiller kravene i denne lov.

Revisor

Honorar til revisor fordeler seg slik mellom lovpålagt revisjon og andre tjenester:

Mor		Revisors honorar fordelt på tjenester:	Konsern	
2017	2016		2017	2016
253 690	187 003	Lovpålagt revisjon	268 690	0
		Teknisk bistand årsregnskap og		
20 150	19 980	likningspapirer	20 150	0
221 440	191 164	Annen revisjonsrelatert bistand	259 340	0
495 280	398 147	Sum	548 180	-

Note 6 **Miljøfond**

Det er i 2017 ikke avsatt noe beløp til miljøfond. Avkastning av fondet skal benyttes til å støtte miljøtiltak i HRA's virkeområde.

Fondet utgjør: 375 000

Note 7 Varige driftsmidler

Morselskap	Tomter, bygn.m.v.	Maskiner og anlegg	Driftsløsøre, inventar m.v.	Sum
Anskaffelseskost 01.01.	55 944 866	96 176 715	3 854 165	155 975 746
Årets tilgang	1 516 746	7 941 188	449 228	9 907 162
Årets avgang	-	-	784 500	784 500
Anskaffelseskost 31.12.	57 461 612	104 117 903	3 518 893	165 098 408
Akkumulerte av- og nedskrivninger pr 01.01.	37 762 308	47 750 715	2 258 165	87 771 189
Tilbakeførte avskrivninger på avgang	-	-	747 500	747 500
Akkumulerte av- og nedskrivninger pr 31.12.	40 645 820	54 430 903	2 145 893	97 222 617
Balanseført verdi pr 31.12	16 815 792	49 687 000	1 373 000	67 875 792
Årets avskrivninger	2 883 512	6 680 188	635 228	10 198 928
Årets nedskrivninger	-	-	-	-
Avskrivningssats	5-20%	10-30%	15-30%	

Hvert enkelt driftsmiddel vurderes særskilt og avskrives etter en lineær avskrivningsplan basert på antatt levetid.

Konsern	Tomter, bygn.m.v.	Maskiner og anlegg	Driftsløsøre, inventar m.v.	Sum
Anskaffelseskost 01.01.	55 944 866	96 176 715	3 854 165	155 975 746
Årets tilgang	1 516 746	7 941 188	14 410 561	23 868 495
Årets avgang	0	0	784 500	784 500
Anskaffelseskost 31.12.	57 461 612	104 117 903	17 480 226	179 059 741
Akkumulerte av- og nedskrivninger pr 01.01.	37 762 308	47 750 715	2 258 165	87 771 189
Tilbakeførte avskrivninger på avgang	0	0	747 500	747 500
Akkumulerte av- og nedskrivninger pr 31.12.	40 645 820	54 430 903	3 053 352	98 130 076
Balanseført verdi pr 31.12	16 815 792	49 687 000	14 426 874	80 929 666
Årets avskrivninger	2 883 512	6 680 188	1 542 687	11 106 387
Årets nedskrivninger	0	0	0	0
Avskrivningssats	5-20%	10-30%	15-30%	

Balanseført verdi av leieavtaler	2017	2016
Anskaffelseskost Driftsløsøre, inventar o.a utstyr	13 271 332	
Akk. avskrivninger 31.12	-829 458	
Balanseført verdi 31.12	12 441 874	0

Hvert enkelt driftsmiddel vurderes særskilt og avskrives etter en lineær avskrivningsplan basert på antatt levetid.

Hadeland og Ringerike Avfallsselskap AS - mor/konsern

Note 8 Fordringer, gjeld/pantstillelser og garantier

Mor		Konsern	
2017	2016	2017	2016
0	2 417 229	0	0
16 740 384	21 940 384	16 740 384	0
42 740 384	47 932 692	55 218 672	0
8 531 328	7 276 283	8 531 328	0
16 815 792	18 182 558	16 815 792	0
49 687 000	48 426 000	49 687 000	0
1 373 000	1 596 000	14 426 874	0
76 407 120	75 480 841	89 460 994	0

I tillegg er leierett i gnr. 94, bnr. 8 i Ringerike kommune pantsatt.

I posten gjeld til kredittinstitusjoner ligger også gjeld leasing: 12 478 288

Note 9 Egenkapital

Morselskap		Annen egenkapital	
	Aksjekapital		Sum
Egenkapital 01.01	3 862 000	37 767 770	41 629 770
Årets resultat		3 501 663	3 501 663
Egenkapital 31.12	3 862 000	41 269 432	45 131 432

Konsern		Annen egenkapital	
	Aksjekapital		Sum
Egenkapital 01.01	3 862 000	37 767 770	41 629 770
Årets resultat	0	3 487 426	3 487 426
Egenkapital 31.12	3 862 000	41 255 196	45 117 196

Hadeland og Ringerike Avfallsselskap AS - mor/konsern

Noter til årsregnskap og konsern 2017

Note 10 Antall aksjer, aksjeeiere m.v.

	Antall	Pålydende	Bokført
Ordinære aksjer	3 862	1 000	3 862 000

Eierstruktur

Aksjonærer pr 31.12.	Antall aksjer	Eierandel	Stemmeandel
Ringerike kommune	1 776	46 %	46 %
Gran kommune	811	21 %	21 %
Lunner kommune	541	14 %	14 %
Jevnaker kommune	425	11 %	11 %
Hole kommune	309	8 %	8 %
	3 862	100 %	100 %

Note 11 Skatter

Mor		Konsern	
2017	2016	2017	2016
		Beregning av skattekostnad	
		Spesifikasjon av midlertidige forskjeller/utsatt skatt	
393 407	-352 773	Anleggsmidler	2 835 069
-1 452 000	-1 409 392	Omløpsmidler	-1 452 000
-2 926 679	-2 480 656	Gjeld og avsetninger	-2 926 679
0	0	Ligningsmessig underskudd til fremføring	-146 500
375 000	375 000	Midlertidige forskjeller som ikke kan utlignes	-1 920 162
-3 610 272	-3 867 821	Beregningsgrunnlag utsatt skatt	-3 610 272
-830 363	-928 277	Utsatt skatt/skattefordel, 23% og 24%	-830 363
		Spesifikasjon av beregningsgrunnlag for betalbar skatt	
4 593 363	1 387 567	Regnskapsmessig resultat før skatt	4 599 126
-195 045	383 546	Permanente forskjeller	2 240 854
-257 549	2 965 088	Endring midlertidige forskjeller	-2 699 211
4 140 769	4 736 201	Sum	4 140 769
0	-4 241 759	Fremførbart ligningsmessig underskudd fra tidligere år	0
4 140 769	494 443	Beregningsgrunnlag for betalbar skatt	4 140 769
		Spesifikasjon av skattekostnad	
993 785	123 611	Betalbar skatt	993 785
97 915	357 846	Endring utsatt skatt	97 915
1 091 700	481 457	Skattekostnad	1 091 700

Hadeland og Ringerike Avfallsselskap AS - mor/konsern

Note 12 Bundne midler

I posten bankinnskudd inngår følgende bundne midler:	Mor	Konsern
Bundne skattetreksmidler	555 448	1 010 355

Note 13 Leieavtaler Mor/Konsern

Selskapet leier avfallsdeponeringsplass i Ringerike kommune frem til 17.01.2036.
Morselskapets leiebeløp for 2017: 261 414

Note 14 Regnskapsposter fordelt på virksomhetsområder

	Monopol	Næring	Sum
Driftsinntekter	80 241 224	37 713 606	117 954 830
Driftskostnader	-79 431 872	-32 613 448	-112 045 320
Driftsresultat	809 352	5 100 158	5 909 510
Netto finansposter	-599 367	-716 780	-1 316 147
Resultat før skattekostnad ifølge resultatregnskap	209 984	4 383 378	4 593 363
Tilbakeført finansposter på monopolvirksomhet	599 367		
Beregnet normalavkastning på monopolvirksomhet	-809 352		
Beregnet resultat monopolvirksomhet etter selvkostprinsippet	0		

Gjeld til abonnenter etter selvkost pr 01.01.2017	2 417 229
Årets beregnede overskudd selvkost, kostnadsført	-10 934 876
Beregnete renter	-60 394
Fordring på abonnenter etter selvkost pr 31.12.2017	-8 578 041

HRA må forholde seg til selvkostprinsippet for monopolvirksomheten, dette omfatter innsamling og behandling av husholdningsavfall. Etter selvkostprinsippet tas det utgangspunkt i resultat før finansposter, men etter fradrag for beregnet avkastning av bokførte verdier på driftsmidler. Eventuelt overskudd etter selvkostprinsippet tilbakeføres som en inntektsreduksjon og overføres selvkostfond. Tilbakebetaling skal foretas over en periode på 3-5 år. Eventuelt underskudd etter selvkostprinsippet registreres som en inntektsøkning som også registreres mot selvkostfond. Innkreving foretas gjennom økte gebyrer over en periode på 3-5 år. Det beregnes renter av selvkostfond. For 2017 er det krevd inn kr 10 934 876 for mye i gebyrer på monopolvirksomheten. For tidligere år er det krevd inn kr 2 417 229 for lite i gebyrer, slik at ved utgangen av 2017 utgjør gjeld til abonnenter med kr 8 578 041.

Note 15 Pensjonsforpliktelser

Økonomiske forutsetninger:

Selskapets pensjonsforpliktelser er aktuarmessig beregnet pr. 31.12. Årets pensjonskostnad inngår i resultatregnskapet under lønn og andre personalkostnader. Ved beregning er det lagt til grunn følgende forutsetninger:

	31.12.2017	31.12.2016
Årlig avkastning	4,10 %	3,60 %
Diskonteringsrente	2,40 %	2,60 %
Lønnsregulering	2,50 %	2,50 %
Årlig vekst i grunnbeløp	2,25 %	2,25 %
Forventet pensjonsregulering	1,48 %	1,48 %

	31.12.2017 Sikret	31.12.2016 Sikret	Endring
Brutto påløpt pensjonsforpliktelse	29 436 986	24 766 765	4 670 221
Pensjonsmidler (til markedsverdi)	-21 879 211	-18 421 411	-3 457 801
Ikke resultatført virkning av estimatavvik	-5 006 096	-4 239 698	-766 398
Balanseført netto pensjonsforpliktelse	2 551 679	2 105 656	446 023
Herav balanseført arbeidsgiveravgift	315 326	260 208	55 118

Årets pensjonskostnad fremkommer slik:	2017	2016
Innbetalt til KLP	1 657 824	1 574 073
Ansattes trekk	-225 516	-203 847
Endring pensjonsforpliktelse	446 023	537 950
Sum	1 878 331	1 908 176

Egenkapitalinnskudd i KLP er oppført som finansiell eiendel i balansen med kr 329 450.
Årets innskudd utgjør kr 50 235.

Note 16 Investeringer i datterselskap og deltakerlignet selskap

Selskap	Forretnings- kontor	Eierandel	Balanseført verdi	Andel resultat 2017	Andel EK 2017
HRA Transport AS	Jevnaker	100,00 %	5 050 000	5 763	5 035 763
Sum			5 050 000	5 763	5 035 763

Mellomværende konsern - eliminert i konsernegnskapet	2017	2016
Kundefordringer/Leverandørgjeld	6 144 722	0

Konserntransaksjon - eliminert i konsernegnskapet	2017	2016
Salgsinntekter/Varekostnad	7 079 542	0

Hadeland og Ringerike Avfallsselskap AS utarbeider konsernregnskap hvor HRA Transport AS inngår.
Konsernregnskapet kan utleveres hos morselskapets kontor.

Hadeland og Ringerike Avfallsselskap AS - mor/konsern

Noter til årsregnskap og konsern 2017

Note 17 Balanseført leasingavtaler

Oversikt over fremtidig minimumsleie	2017	2016
Neste år	3 172 000	0
1 til 5 år	9 269 874	0
Etter 5 år	0	0
Sum fremtidig minimumsleie	12 441 874	0

Hadeland og Ringerike Avfallsselskap AS - mor/konsern

Morselskap		Hadeland og Ringerike Avfallsselskap AS KONTANTSTRØMOPPSTILLING		Konsern	
2017	2016			2017	2016
		Kontantstrømmer fra operasjonelle aktiviteter			
4 593 363	1 387 567	Resultat før skattekostnad		4 579 126	0
-123 611	0	Periodens betalte skatt		-123 611	0
-1 143 000	0	Tap/gevinst ved salg av anleggsmidler		-1 143 000	0
10 198 929	12 829 800	Avskrivninger		11 106 387	0
0	0	Nedskrivning anleggsmidler		0	0
-317 191	61 782	Endring i varelager		-317 191	0
-1 255 045	70 097	Endring i kundefordringer		-1 255 045	0
3 863 892	924 972	Endring i leverandørgjeld		-1 347 952	0
7 714 239	-6 130 290	Endring i andre tidsavgrensningsposter		9 482 838	0
23 531 576	9 143 928	Netto kontantstrøm fra operasjonelle aktiviteter		20 981 552	0
		Kontantstrømmer fra investeringsaktiviteter			
1 180 000	0	Innbetalinger ved salg av varige driftsmidler		1 180 000	0
-9 907 162	-4 471 801	Utbetalinger ved kjøp av varige driftsmidler		-23 868 495	0
0	0	Innbetalinger ved salg av aksjer og andeler i andre foretak			0
-5 050 000	0	Utbetalinger ved kjøp av aksjer og andeler i andre foretak			0
0	0	Utbetalinger ved kjøp av andre investeringer			0
0	0	Innbetalinger ved salg av andre investeringer		0	0
-13 777 162	-4 471 801	Netto kontantstrøm fra investeringsaktiviteter		-22 688 495	0
		Kontantstrømmer fra finansieringsaktiviteter			
-5 192 308	-8 522 308	Nedbetaling av langsiktig gjeld		-5 985 352	0
0	0	Opptak av langsiktig gjeld		13 271 332	0
-5 192 308	-8 522 308	Netto kontantstrøm fra finansieringsaktiviteter		7 285 980	0
		Effekt av valutakursendringer på kontanter og kontantekvivalenter			
4 562 106	-3 850 180	Netto endring i kontanter og kontantekvivalenter		5 579 037	0
29 849 532	33 699 713	Beholdning av kontanter og kontantekvivalenter ved periodens begynn		29 849 533	0
34 411 637	29 849 532	Beholdning av kontanter og kontantekvivalenter ved periodens slutt		35 428 570	0

Uavhengig revisors beretning

Til generalforsamlingen i Hadeland og Ringerike Avfallsselskap AS

Uttalelse om revisjonen av årsregnskapet

Konklusjon

Vi har revidert Hadeland og Ringerike Avfallsselskap AS' årsregnskap som består av:

- selskapsregnskapet, som består av balanse per 31. desember 2017, resultatregnskap og kontantstrømoppstilling for regnskapsåret avsluttet per denne datoen og noter, herunder et sammendrag av viktige regnskapsprinsipper, og
- konsernregnskapet, som består av balanse per 31. desember 2017, resultatregnskap og kontantstrømoppstilling for regnskapsåret avsluttet per denne datoen og noter, herunder et sammendrag av viktige regnskapsprinsipper.

Etter vår mening:

- er årsregnskapet avgitt i samsvar med lov og forskrifter
- gir selskapsregnskapet et rettviseende bilde av den finansielle stillingen til Hadeland og Ringerike Avfallsselskap AS per 31. desember 2017 og av selskapets resultater og kontantstrømmer for regnskapsåret som ble avsluttet per denne datoen i samsvar med regnskapslovens regler og god regnskapsskikk i Norge.
- gir konsernregnskapet et rettviseende bilde av den finansielle stillingen til konsernet Hadeland og Ringerike Avfallsselskap AS per 31. desember 2017 og av konsernets resultater og kontantstrømmer for regnskapsåret som ble avsluttet per denne datoen i samsvar med regnskapslovens regler og god regnskapsskikk i Norge.

Grunnlag for konklusjonen

Vi har gjennomført revisjonen i samsvar med lov, forskrift og god revisjonsskikk i Norge, herunder de internasjonale revisjonsstandardene International Standards on Auditing (ISA-ene). Våre oppgaver og plikter i henhold til disse standardene er beskrevet i Revisors oppgaver og plikter ved revisjon av årsregnskapet. Vi er uavhengige av selskapet slik det kreves i lov og forskrift, og har overholdt våre øvrige etiske forpliktelser i samsvar med disse kravene. Etter vår oppfatning er innhentet revisjonsbevis tilstrekkelig og hensiktsmessig som grunnlag for vår konklusjon.

Annen informasjon

Ledelsen er ansvarlig for annen informasjon. Annen informasjon består av årsberetningen.

Vår uttalelse om revisjonen av årsregnskapet dekker ikke annen informasjon, og vi attesterer ikke den andre informasjonen.

I forbindelse med revisjonen av årsregnskapet er det vår oppgave å lese annen informasjon med det formål å vurdere hvorvidt det foreligger vesentlig inkonsistens mellom annen informasjon og årsregnskapet, kunnskap vi har opparbeidet oss under revisjonen, eller hvorvidt den tilsynelatende inneholder vesentlig feilinformasjon.

Dersom vi konkluderer med at den andre informasjonen inneholder vesentlig feilinformasjon er vi pålagt å rapportere det. Vi har ingenting å rapportere i så henseende.

Styrets og daglig leders ansvar for årsregnskapet

Styret og daglig leder (ledelsen) er ansvarlig for å utarbeide årsregnskapet i samsvar med lov og forskrifter, herunder for at det gir et rettviseende bilde i samsvar med regnskapslovens regler og god regnskapsskikk i Norge. Ledelsen er også ansvarlig for slik intern kontroll som den finner nødvendig for å kunne utarbeide et årsregnskap som ikke inneholder vesentlig feilinformasjon, verken som følge av misligheter eller feil.

Ved utarbeidelsen av årsregnskapet er ledelsen ansvarlig for å ta standpunkt til selskapets og konsernets evne til fortsatt drift, og på tilbørlig måte å opplyse om forhold av betydning for fortsatt drift. Forutsetningen om fortsatt drift skal legges til grunn for årsregnskapet så lenge det ikke er sannsynlig at virksomheten vil bli avvirket.

Revisors oppgaver og plikter ved revisjonen av årsregnskapet

Vårt mål med revisjonen er å oppnå betryggende sikkerhet for at årsregnskapet som helhet ikke inneholder vesentlig feilinformasjon, verken som følge av misligheter eller utilsiktede feil, og å avgi en revisjonsberetning som inneholder vår konklusjon. Betryggende sikkerhet er en høy grad av sikkerhet, men ingen garanti for at en revisjon utført i samsvar med lov, forskrift og god revisjonsskikk i Norge, herunder ISA-ene, alltid vil avdekke vesentlig feilinformasjon som eksisterer. Feilinformasjon kan oppstå som følge av misligheter eller utilsiktede feil. Feilinformasjon blir vurdert som vesentlig dersom den enkeltvis eller samlet med rimelighet kan forventes å påvirke økonomiske beslutninger som brukerne foretar basert på årsregnskapet.

Som del av en revisjon i samsvar med lov, forskrift og god revisjonsskikk i Norge, herunder ISA-ene, utøver vi profesjonelt skjønn og utviser profesjonell skepsis gjennom hele revisjonen. I tillegg:

- identifiserer og anslår vi risikoen for vesentlig feilinformasjon i regnskapet, enten det skyldes misligheter eller utilsiktede feil. Vi utformer og gjennomfører revisjonshandlinger for å håndtere slike risikoer, og innhenter revisjonsbevis som er tilstrekkelig og hensiktsmessig som grunnlag for vår konklusjon. Risikoen for at vesentlig feilinformasjon som følge av misligheter ikke blir avdekket, er høyere enn

for feilinformasjon som skyldes utilsiktede feil, siden misligheter kan innebære samarbeid, forfalskning, bevisste utelatelser, uriktige fremstillinger eller overstyring av intern kontroll.

- opparbeider vi oss en forståelse av den interne kontroll som er relevant for revisjonen, for å utforme revisjonshandlinger som er hensiktsmessige etter omstendighetene, men ikke for å gi uttrykk for en mening om effektiviteten av selskapets og konsernets interne kontroll.
- evaluerer vi om de anvendte regnskapsprinsippene er hensiktsmessige og om regnskapsestimatene og tilhørende noteopplysninger utarbeidet av ledelsen er rimelige.
- konkluderer vi på hensiktsmessigheten av ledelsens bruk av fortsatt drift-forutsetningen ved avleggelsen av regnskapet, basert på innhentede revisjonsbevis, og hvorvidt det foreligger vesentlig usikkerhet knyttet til hendelser eller forhold som kan skape tvil av betydning om selskapets og konsernets evne til fortsatt drift. Dersom vi konkluderer med at det eksisterer vesentlig usikkerhet, kreves det at vi i revisjonsberetningen henleder oppmerksomheten på tilleggsopplysningene i regnskapet, eller, dersom slike tilleggsopplysninger ikke er tilstrekkelige, at vi modifiserer vår konklusjon om årsregnskapet og årsberetningen. Våre konklusjoner er basert på revisjonsbevis innhentet inntil datoen for revisjonsberetningen. Etterfølgende hendelser eller forhold kan imidlertid medføre at selskapet og konsernet ikke fortsetter driften.
- evaluerer vi den samlede presentasjonen, strukturen og innholdet, inkludert tilleggsopplysningene, og hvorvidt årsregnskapet representerer de underliggende transaksjonene og hendelsene på en måte som gir et rettviseende bilde.
- innhenter vi tilstrekkelig og hensiktsmessig revisjonsbevis vedrørende den finansielle informasjonen til enhetene eller forretningsområdene i konsernet for å kunne gi uttrykk for en mening om det konsoliderte regnskapet. Vi er ansvarlige for å lede, følge opp og gjennomføre konsernrevisjonen. Vi alene er ansvarlige for vår revisjonskonklusjon.

Vi kommuniserer med styret blant annet om det planlagte omfanget av revisjonen og til hvilken tid revisjonsarbeidet skal utføres. Vi utveksler også informasjon om forhold av betydning som vi har avdekket i løpet av revisjonen, herunder om eventuelle svakheter av betydning i den interne kontrollen.

Uttalelse om øvrige lovmessige krav

Konklusjon om årsberetningen

Basert på vår revisjon av årsregnskapet som beskrevet ovenfor, mener vi at opplysningene i årsberetningen om årsregnskapet, forutsetningen om fortsatt drift og forslaget til anvendelse av overskuddet er konsistente med årsregnskapet og i samsvar med lov og forskrifter.

Konklusjon om registrering og dokumentasjon

Basert på vår revisjon av årsregnskapet som beskrevet ovenfor, og kontrollhandlinger vi har funnet nødvendig i henhold til internasjonal standard for attestasjonsoppdrag (ISAE) 3000 «Attestasjonsoppdrag som ikke er revisjon eller forenklet revisorkontroll av historisk finansiell informasjon», mener vi at ledelsen har oppfylt sin plikt til å sørge for ordentlig og oversiktlig registrering og dokumentasjon av selskapets og konsernets regnskapsopplysninger i samsvar med lov og god bokføringsskikk i Norge.

Gjøvik, 16. mars 2018
BDO AS

Olav Velure
Statsautorisert revisor

HADELAND OG RINGERIKE AVFALLSSELSKAP AS

OPPSUMMERING 2017

1 Generalforsamling og styre for HRA AS:

Generalforsamling. Ordførere i eierkommunene.

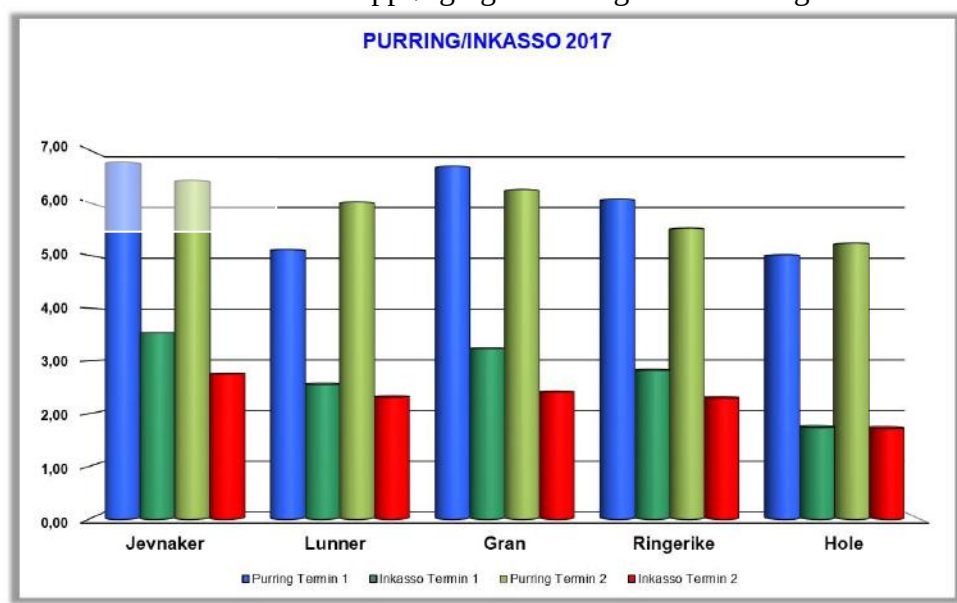
Navn:	Kommune:	Tidsrom:
Willy Westhagen	Gran	01.01 – 31.12
Harald Tyrdal	Lunner	01.01 – 31.12
Lars Magnussen	Jevnaker	01.01 – 31.12
Kjell B. Hansen	Ringerike	01.01 – 31.12
Per Berger	Hole	01.01 – 31.12

Styret

Ole Petter Løbben	Ringerike	Styreleder	01.01 – 31.12
Signe von Streng	Jevnaker	Nestleder	01.01 – 31.12
Tore Solheim	Hole	Styremedlem	01.01 – 31.12
Inger Staxrud	Gran	Styremedlem	01.01 – 31.12
Bjørn Haugen Morstad	Lunner	Styremedlem	01.01 – 31.12
Joar Aalmo	Ansatt valgt medlem	Styremedlem	01.01 – 31.12

2 Administrasjon, kontor, eiendom

HRA fakturerer selv alle sine abonnenter. Fakturering skjer med to terminer pr. år, og utgjør ca. 53.500 fakturaer pr. år. Det er inngått avtale med Argus Kreditt på Hønefoss, som overtar innkreving av manglende innbetalinger, etter at første purring er sendt fra HRA. Det er viktig at vi har gode rutiner omkring innkreving av gebyr, og at abonnentene får en korrekt oppfølging ved manglende betaling.

Vi tilbyr AvtaleGiro, eFaktura og EHF Faktura til våre abonnenter.

Miljøfyrtårn

En av HRAs medarbeidere er godkjent som sertifisør av bedrifter som vil bli Miljøfyrtårnbedrift. Vi har avtaler med våre eierkommuner om at de kan bruke HRA til slike oppdrag. I alt 9 bedrifter/institusjoner er resertifisert av HRA i 2017.

Utleie lokaler/tomt.

- Norsk Gjenvinning AS leier areal til sortering av næringsavfall.
- HRA Transport disponerer kontorer, spiserom og dusj/garderobe.

Informasjon

HRA er etablert på nettstedet www.hra.no.

Her kan abonnentene finne informasjon om HRA, sortering, ruteopplysninger mm.

3 Skoleprosjekt

Det er viktig å få kontakt med skoler og barn vedrørende informasjon omkring avfall, gjenvinning og miljø.

På landsbasis har stiftelsen LOOP tilbudt et skoleprosjekt tilpasset forskjellige klassetrinn. HRA har satt av ressurser til dette arbeidet, og vi har sendt innbydelse til alle 4. klasser i regionen. HRA dekker kostnader til busstransport til alle elevene, noe som fører til god deltakelse. I 2017 har vi hatt 648 elever på besøk.

Tilbudet vårt består av utsendelse av arbeidshefter til klassene og et besøk på Trollmyra med omvisning, informasjon, boller og juice.

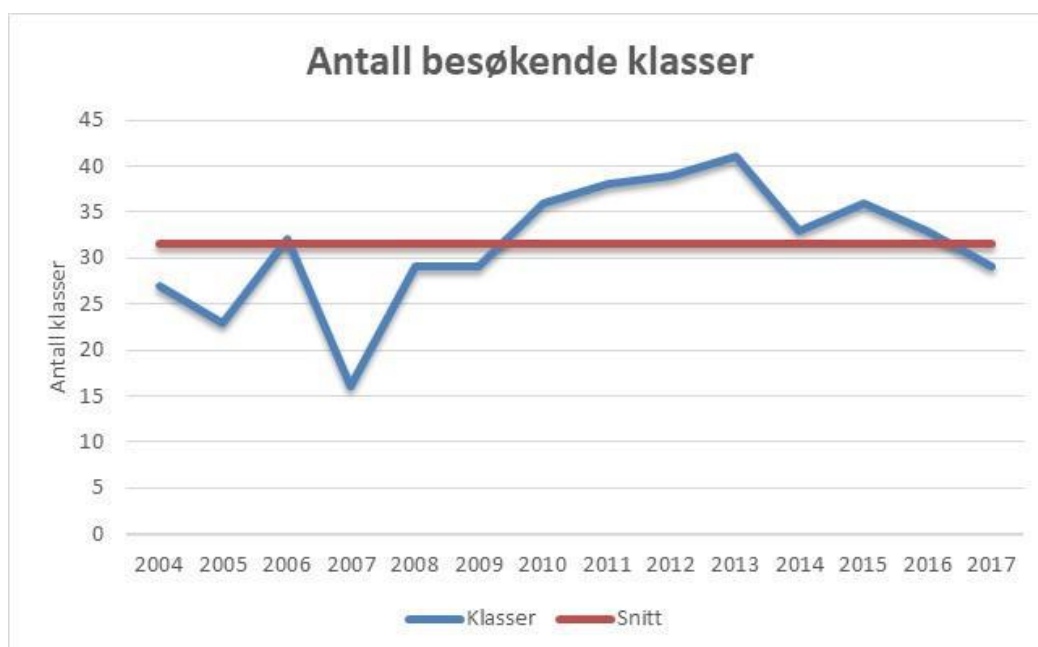
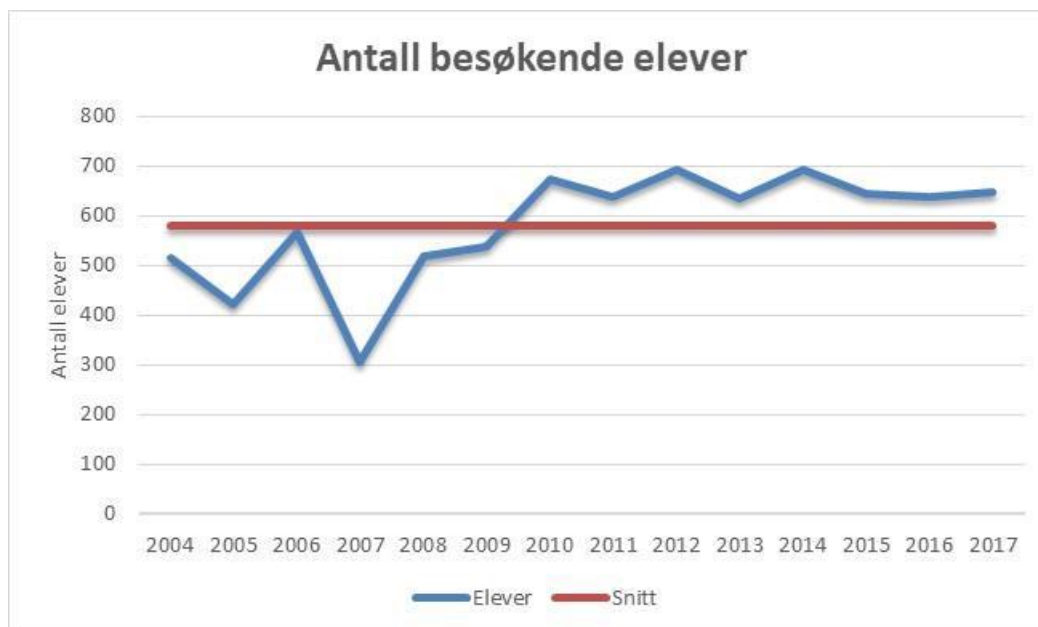
Skal opplegget gi resultater, kreves det forberedelser både fra skolene og HRA.

Opplegget tar mye tid, men vi mener investeringen er fornuftig på kort og lang sikt.

Vi har fått gode tilbakemeldinger fra skolene.

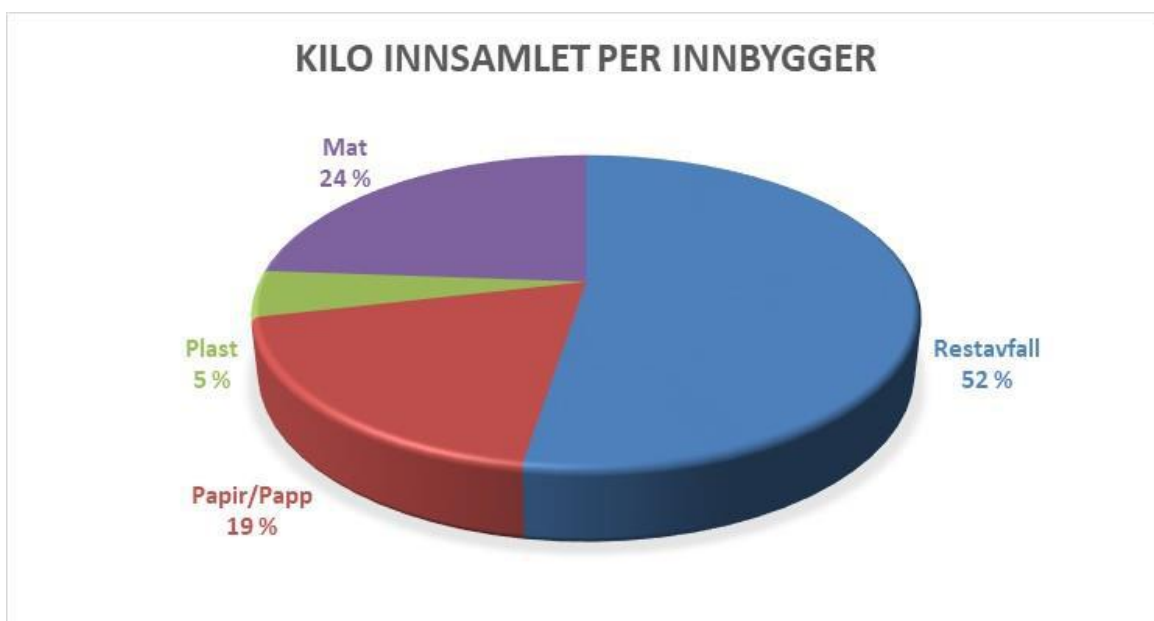
Oversikt over besøk:

År	Skoler	Klasser	Elever	Lærere
2004	18	27	514	42
2005	16	23	423	41
2006	21	32	567	48
2007	14	16	307	31
2008	22	29	518	49
2009	22	29	538	50
2010	25	36	675	64
2011	27	38	638	75
2012	25	39	693	63
2013	23	41	635	60
2014	25	33	694	57
2015	25	36	645	62
2016	24	33	639	71
2017	22	29	648	62
Sum	287	441	8134	775

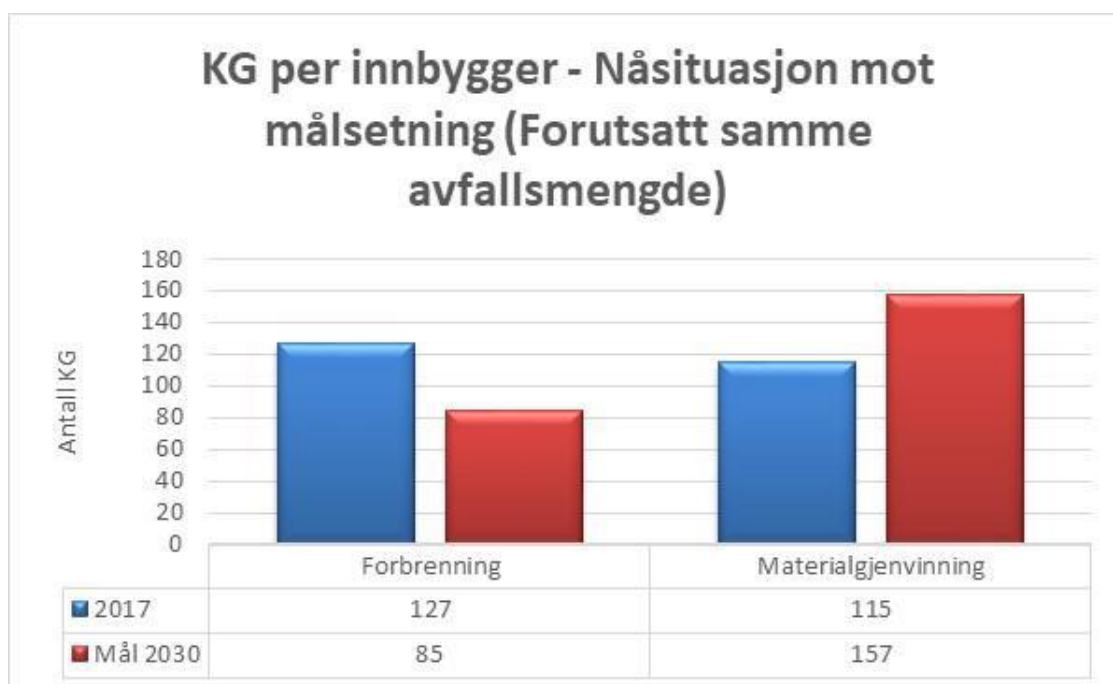
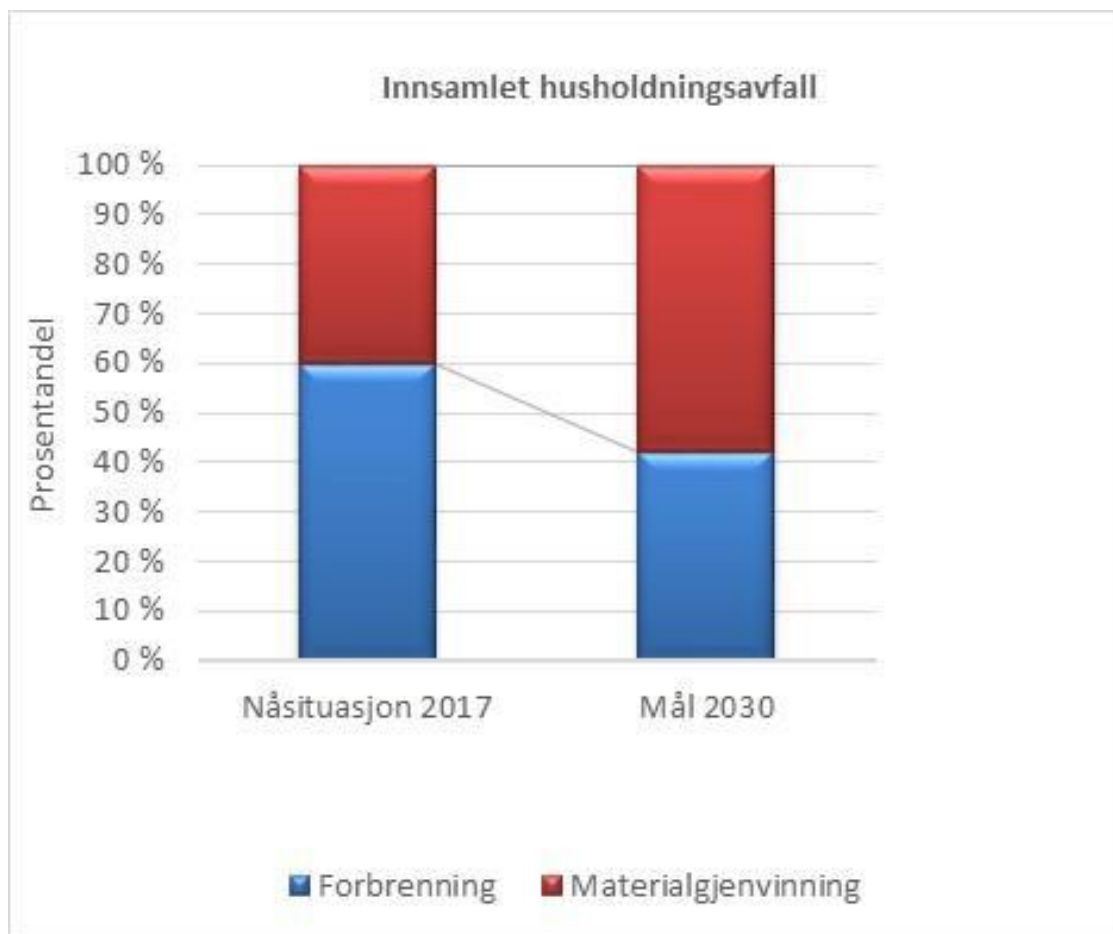
Innsamlet avfall

I 2017 samlet HRA inn 16.029 tonn på renovasjonsrutene.
Av dette utgjorde restavfallet 8.423 tonn.

Dersom vi ser på dette per abonnent i snitt, så går 52% av avfallet til abonnentene i restavfallet.

HRA har en målsetning om å redusere mengden restavfall og øke materialgjenvinningen i tiden fremover.

Forutsatt samme avfallsmengde må restavfallet slankes med 42 kg per abonnent for at HRA skal oppnå sine målsetninger.

Innsamlingen var utført av RenoNorden frem til HRA Transport overtok innsamlingen i oktober 2017. Manglende tømminger er registrert nedenfor.

5 Gjenvinningsstasjoner

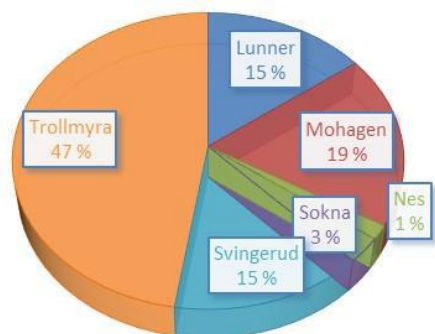
Følgende gjenvinningsstasjoner er i drift:

Navn:	Sted:	Kommune:	Oppstartet:
Mohagen gjenv.st.	Jaren	Gran	Sep 2015
Lunner gjenv.st.	Roa	Lunner	Jun 1994
Trollmyra gjenv.st.	Bergermoen	Jevnaker	Des 1994
Hole gjenv.st.	Svingerud	Hole	Mai 1995
Nes gjenv.st.	Nes i Ådal	Ringerike	Nov 2000
Sokna gjenv.st.	Sokna	Ringerike	Des 2003

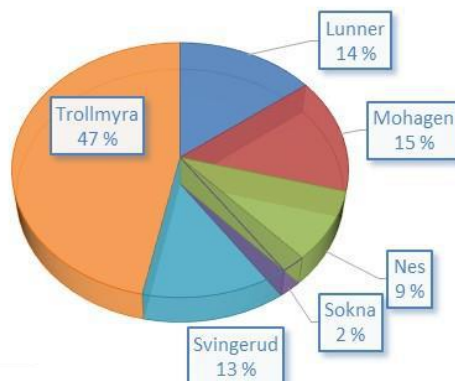

Totalt antall besøk i 2017 var 65.463. Av dette var 58.823 private husholdninger og 6.640 næringskunder.

FORDELING BESØK PRIVAT

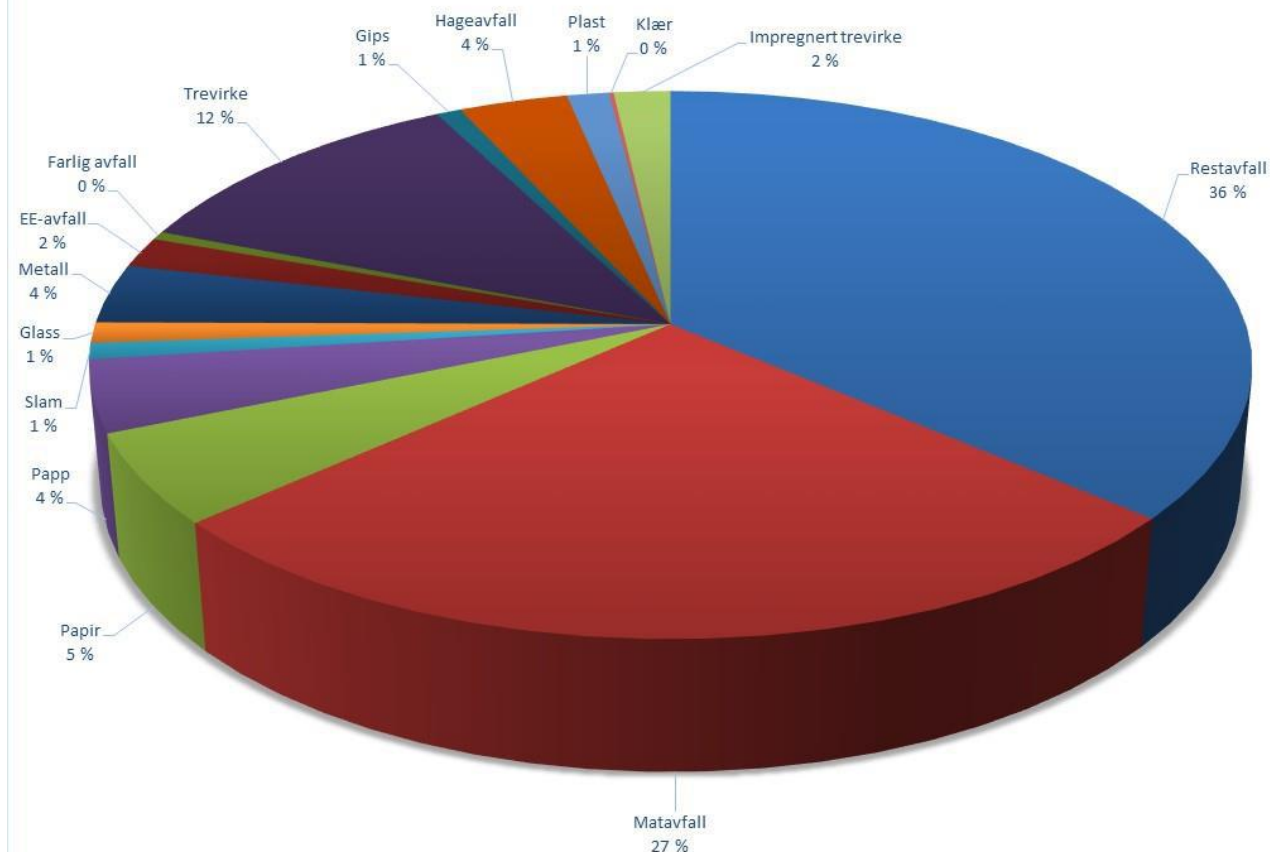

FORDELING BESØK NÆRING

6. Fordeling av avfallsmengder 2017

AVFALLSMENGDER HRA 2017

7 Arbeidsmiljø.

Kravene til behandling av avfall blir stadig skjerpet. Det er en krevende jobb både ved henting/transport og på behandlingsanlegget. HRA er medlem i Stamina Helse i Hønefoss, og det gjennomføres årlige helsekontroller i henhold til virksomhetsplanen. Vi har hjertestartere på anlegget, og de ansatte kurses i bruk av hjertestarteren og i generell førstehjelp.

Alle ansatte får hvert år tilbud om influensavaksine. Ellers gis tilbud om vaksinerings mot stivkrampe, hepatitt A og hepatitt B.

Det gjennomføres også diverse idrettslige og sosiale samlinger. HRA stilte for tredje gang eget lag til Ringeriksmaraton.

Godt driv forbi sykehuset

Full fart forbi gamle yrkesskolen

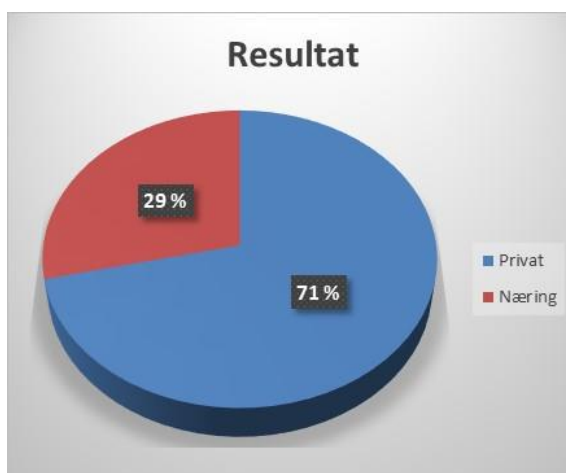
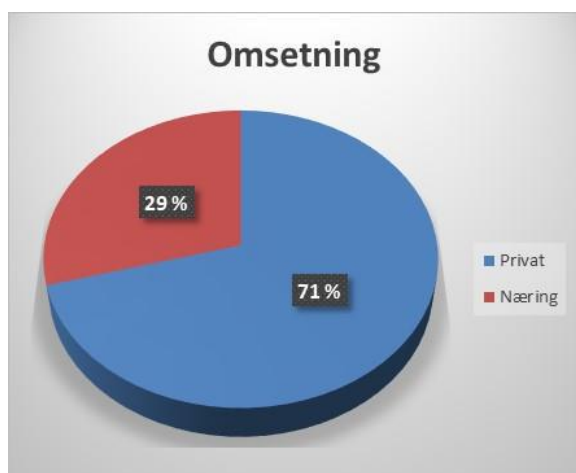
8 Oppgaver i 2018

Vi tar med noen hovedoppgaver for 2018.

- videreføring av strategiplan 2016-2021 i organisasjonen
- digitalisering av flere virksomhetsområder så som informasjon og kommunikasjon
- forberede innhenting av glass- og metallemballasje hos abonnenter i 2018-2019
- fortsette påvirkning av beslutningstakere for økt bruk av biogass i HRA-regionen
- skoleprosjektet for regionens 4. klasser
- økt bruk av biorest som gjødsel i landbruket
- økt servicegrad på gjenvinningsstasjonene
- etablering av sikrere trafikkavvikling på Trollmyra
- drift av sorteringsplata for Norsk Gjenvinning på Trollmyra
- ytterligere fokus på forbedring av prosesslinjen for biogassproduksjon

10 Resultater

2017 Etterkalkyle selvkost	Husholdningsavfall	Næringsavfall	Totalt
Gebyrinntekter	78 773 108	0	78 773 108
Øvrige driftsinntekter	12 402 992	37 750 495	50 153 487
Driftsinntekter	91 176 100	37 750 495	128 926 595
Direkte driftsutgifter	79 431 873	33 367 116	112 798 989
Kalkulatorisk rente (1,98 %)	809 352	0	809 352
Driftskostnader	80 241 225	33 367 116	113 608 341
Resultat	10 934 876	4 383 378	15 318 254
Kostnadsdekning i %	113,6 %	113,1 %	113,5 %
Selvkostfond 01.01	0	0	0
+ Avsetning til selvkostfond	8 517 647	4 383 378	12 901 025
+ Kalkulert renteinntekt selvkostfond (1,98 %)	60 394	0	60 394
Selvkostfond 31.12 (inkl. rente på fond)	8 578 041	0	8 578 041
Fremførbart underskudd 01.01	-2 417 229	0	-2 417 229
+ Inndekning av fremførbart underskudd	2 417 229	0	2 417 229
Fremførbart underskudd 31.12 (inkl. rente på fond)	0	0	0

Jevnaker, 16.03.2018

Kjell Olav Kolrud
daglig leder